

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 86/2019-50

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. novembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátom Mgr. Jurajom Šimunym, Nám. M. R. Štefánika 33, Topoľčany, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 10. augusta 2018 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 78/2017 a postupom Krajského súdu v Trnave v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Tos 160/2018 a sp. zn. 5 Tos 214/2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČIA] podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 78/2017 a postupom Krajského súdu v Trnave v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Tos 160/2018 a sp. zn. 5 Tos 214/2018 porušené boli.

2. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti [REDAKČIA] nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 10. augusta 2018 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 78/2017 a postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Tos 160/2018 a sp. zn. 5 Tos 214/2018.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 86/2019-21 z 23. mája 2019 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

3.1 Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je väzobne trestne stíhaný pre zločin marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a väzba začala plynúť 21. februára 2017.

3.2 Žiadosťou z 10. augusta 2018 sťažovateľ požiadal okresný súd o prepustenie z väzby na slobodu a jej nahradenie písomným sľubom, resp. dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Predmetnú žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 10. augusta 2018 okresný súd uznesením sp. zn. 2 T 78/2017 z 22. augusta 2018 podľa § 79 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol, podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku písomný sľub sťažovateľa neprijal a podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku žiadosť sťažovateľa o nahradenie jeho väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka zamietol.

Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tos 160/2018 z 27. septembra 2018 tak, že podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil v celom rozsahu a uložil okresnému súdu, aby vo veci znova konal a rozhodol.

O žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 10. augusta 2018 rozhodol okresný súd opätovne uznesením sp. zn. 2 T 78/2017 zo 17. októbra 2018 tak, že ju podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol, podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku písomný sľub sťažovateľa neprijal a podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku žiadosť sťažovateľa o nahradenie jeho väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka zamietol. Predmetným uznesením okresný súd zároveň zamietol návrh prokurátora Okresnej prokuratúry Dunajská Streda (ďalej len „okresná prokuratúra“) na zmenu dôvodov väzby u sťažovateľa.

Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podali sťažovateľ, ako aj prokurátor okresnej prokuratúry sťažnosti, o ktorých rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tos 214/2018 z 3. januára 2019 tak, že ich podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

3.3 Sťažovateľ po priblížení skutkového stavu namieta, že v zmysle § 79 ods. 3 Trestného poriadku sa musí o žiadosti o prepustení z väzby na slobodu bez meškania rozhodnúť. Podľa názoru sťažovateľa rozhodnutie o väzbe nie je možné charakterizovať ako rozhodnutie bez meškania v zmysle § 79 ods. 3 Trestného poriadku, keď predmetnú žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu podal 10. augusta 2018 a o tejto jeho žiadosti bolo právoplatne rozhodnuté až 3. januára 2019, t. j. takmer po piatich mesiacoch odo dňa jej podania. Sťažovateľ pritom v tejto súvislosti poukazuje na judikatúru ústavného súdu, v zmysle ktorej ak súdy nerozhodujú o žiadosti o prepustenie z väzby urýchlene, môže tým

dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

4. Vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, možno zhrnúť, že podľa názoru sťažovateľa k namietanému porušeniu označených práv napadnutým postupom okresného súdu, resp. krajského súdu došlo tým, že všeobecné súdy o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 10. augusta 2018 nerozhodli urýchlene, resp. bez meškania, keďže o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 10. augusta 2018 bolo právoplatne rozhodnuté až 3. januára 2019, t. j. až takmer po piatich mesiacoch od podania predmetnej žiadosti.

5. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„ - základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby zo dňa 22.08.2018 vedenom pod spis. zn. 2T/78/2017 porušené bolo.

- základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom krajského súdu Trnava zo dňa 27.09.2018, 5Tos/160/2018 pri rozhodovaní o jeho sťažnosti proti uzneseniu Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 22.08.2018 vedenom pod spis. zn. 2T/78/2017 porušené bolo.

- základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby zo dňa 17.10.2018 vedenom pod spis. zn. 2T/78/2017 porušené bolo.

- základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom krajského súdu Trnava zo dňa 03.01.2019, 5Tos/214/2018 pri rozhodovaní o jeho sťažnosti proti uzneseniu Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 17.10.2018 vedenom pod spis. zn. 2T/78/2017 porušené bolo.

- *Uznesenie Krajského súdu Trnava sp. zn. 5Tos/214/2018 zo dňa 03.01.2019 sa zrušuje a krajskému súdu Trnava sa prikazuje, aby [REDACTED] prepustil neodkladne z väzby na slobodu.*“

6. V rámci ústavnej sťažnosti sťažovateľ zároveň uviedol, že v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

II.

Vyjadrenia odporcov

7. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval okresný súd a krajský súd, aby sa vyjadrili k ústavnej sťažnosti a možnému upusteniu od ústneho pojednávania vo veci.

8.1 V podaní doručenom ústavnému súdu 27. júna 2019 predsedníčka okresného súdu k priebehu napadnutého konania na okresnom súde v podstatnom uviedla túto chronológiu jednotlivých úkonov:

- 10. augusta 2018 sťažovateľ doručil okresnému súdu žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu,

- 15. augusta 2018 bol stanovený termín výsluchu sťažovateľa na 22. august 2018,

- 22. augusta 2018 okresný súd uznesením sp. zn. 2 T 78/2017 zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 10. augusta 2018, písomný sľub sťažovateľa neprijal a žiadosť sťažovateľa o nahradenie jeho väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka zamietol. Obhajca sťažovateľa aj sťažovateľ hneď podali sťažnosť proti všetkým výrokom uznesenia okresného súdu, prokurátor okresnej prokuratúry sa práva podať sťažnosť vzdal,

- 24. augusta 2018 bolo uznesenie okresného súdu vyhotovené a expedované,

- 3. septembra 2018 obhajca sťažovateľa doručil okresnému súdu odôvodnenie sťažnosti,

- 3. septembra 2018 bola daná úprava sudkyne na doručenie odôvodnenia okresnej prokuratúre spolu s výzvou na vyjadrenie v lehote 3 dní a táto úprava bola asistentkou

realizovaná v ten istý deň. Lehota na podanie vyjadrenia plynula do 7. septembra 2018 a zo strany okresnej prokuratúry vyjadrenie v stanovenej lehote podané nebolo,

- 10. septembra 2018 bola daná zo strany zákonnej sudkyne úprava na predloženie spisu odvolaciemu súdu a táto úprava bola asistentkou realizovaná nasledujúci deň,

- 12. septembra 2018 bol celý spisový materiál predložený krajskému súdu,

- 26. septembra 2018 krajský súd stanovil termín neverejného zasadnutia na 27. september 2018,

- 27. septembra 2018 krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tos 160/2018 napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil v celom rozsahu a uložil okresnému súdu, aby vo veci znova konal a rozhodol,

- 10. októbra 2018 bol celý spisový materiál vrátený okresnému súdu a v ten istý deň zákonná sudkyňa stanovila termín výsluchu na 17. október 2018,

- 17. októbra 2018 okresný súd uznesením sp. zn. 2 T 78/2017 zamietol návrh prokurátora okresnej prokuratúry na zmenu dôvodov väzby u sťažovateľa, zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 10. augusta 2018, písomný sľub sťažovateľa neprijal a žiadosť sťažovateľa o nahradenie jeho väzby dohl'adom probačného a mediačného úradníka zamietol. Obhajca sťažovateľa aj sťažovateľ hneď podali sťažnosť proti výrokom II až IV uznesenia okresného súdu, prokurátor okresnej prokuratúry podal sťažnosť proti výroku I uznesenia okresného súdu,

- 31. októbra 2018 bolo uznesenie okresného súdu expedované, okresná prokuratúra ho prevzala 2. novembra 2018 a obhajca sťažovateľa 5. novembra 2018,

- 7. novembra 2018 sa obhajca sťažovateľa na hlavnom pojednávaní v trestnej veci sťažovateľa vyjadril, že dôvody sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu doručí okresnému súdu do 9. novembra 2018,

- 13. novembra 2018 bol celý spis predložený krajskému súdu, ktorý ho prevzal 14. novembra 2018,

- 15. novembra 2018 dal krajský súd úpravu na termín neverejného zasadnutia na 22. november 2018,

- 15. novembra 2018 obhajca sťažovateľa doručil okresnému súdu odôvodnenie sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu zo 17. októbra 2018 a okresný súd toto odôvodnenie sťažnosti doručil krajskému súdu 20. novembra 2018,

- 22. novembra 2018 krajský súd zrušil neverejné zasadnutie nariadené na 22. november 2018 s tým, že spis je potrebné vrátiť okresnému súdu ako predčasne predložený, keďže je potrebné zabezpečiť odôvodnenie sťažnosti, ktorú podala okresná prokuratúra,

- 23. novembra 2018 bol celý spisový materiál vrátený okresnému súdu,

- 23. novembra 2018 okresná prokuratúra doručila okresnému súdu odôvodnenie sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu zo 17. októbra 2018,

- 26. novembra 2018 boli úpravou zákonnej sudkyne dôvody sťažnosti okresnej prokuratúry s výzvou na vyjadrenie zaslané obhajcovi sťažovateľa a dôvody sťažnosti sťažovateľa boli s výzvou na vyjadrenie zaslané okresnej prokuratúre,

- 1. decembra 2018 bola daná úprava zákonnej sudkyne na predloženie spisu krajskému súdu,

- 6. decembra 2018 bol celý spis doručený krajskému súdu, ktorý stanovil termín neverejného zasadnutia na 3. január 2019,

- 3. januára 2019 krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tos 214/2018 sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 T 78/2017 zo 17. októbra 2018 zamietol.

8.2 Vychádzajúc z uvedenej chronológie úkonov, predsedníčka okresného súdu zastáva názor, že procesné úkony okresného súdu boli vykonané vždy bez zbytočného odkladu. Od podania žiadosti o prepustenie sťažovateľa z väzby, t. j. od 10. augusta 2019, do prvého predloženia spisu odvolaciemu súdu, t. j. do 12. septembra 2018, je to 32 dní a potom od vrátenia spisu z krajského súdu, t. j. od 10. októbra 2018, do opätovného predloženia spisu krajskému súdu, t. j. do 14. novembra 2018, je to 35 dní a od 23. novembra 2018 do 6. decembra 2018 je to obdobie 13 dní. Uznesenie krajského súdu z 3. januára 2019 už doručoval sťažovateľovi a obhajcovi sťažovateľa odvolací súd. Z už uvedeného považuje predsedníčka okresného súdu za preukázané, že nie je možné ustáliť, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru postupom okresného súdu, a preto ústavnú sťažnosť nepovažuje za dôvodnú.

8.3 Predsedníčka okresného súdu vo svojom podaní zároveň uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

9.1 V podaní doručenom ústavnému súdu 26. júla 2019 predseda krajského súdu vo vzťahu ku konaniu vedenému na krajskom súde pod sp. zn. 5 Tos 160/2018 uviedol:

- 12. septembra 2018 napadla krajskému súdu (senátu 5 Tos) sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 T 78/2017 z 22. augusta 2018 a krajský súd vo veci určil termín neverejného zasadnutia na 27. september 2018,

- 27. septembra 2018 krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tos 160/2018 podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku napadnuté uznesenie zrušil v celom rozsahu a uložil okresnému súdu, aby vo veci znovu konal a rozhodol,

- 8. októbra 2018 bolo predmetné uznesenie vypracované,

- 11. októbra 2018 bolo predmetné uznesenie doručené sťažovateľovi, obhajcovi, ako aj Krajskej prokuratúre v Trnave.

9.2 Vo vzťahu ku konaniu vedenému na krajskom súde pod sp. zn. 5 Tos 214/2018 predseda krajského súdu uviedol:

- 6. decembra 2018 napadla krajskému súdu (senátu 5 Tos) sťažnosť sťažovateľa, ako aj sťažnosť prokurátora okresnej prokuratúry proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 T 78/2017 zo 17. októbra 2018 a krajský súd určil termín neverejného zasadnutia na 3. január 2019,

- 3. januára 2019 krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tos 214/2018 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosť sťažovateľa, ako aj sťažnosť prokurátora okresnej prokuratúry,

- 17. januára 2019 bolo predmetné uznesenie vypracované,

- 24. januára bolo predmetné uznesenie doručené sťažovateľovi a obhajcovi.

9.3 V nadväznosti na chronológiu úkonov predseda krajského súdu uviedol, že podľa vyjadrenia predsedu príslušného senátu sú lehoty v súlade so zákonom a považuje ich za primerané k obťažnosti veci a pracovnému zaťaženiu senátu. Predseda krajského súdu zároveň k situácii v senáte 5 Tos považoval za potrebné uviesť, že od augusta 2018

je riadiaci predseda senátu JUDr. Vladimír Tencer dlhodobo práceneschopný a v decembri 2018 a januári 2019 si sudcovia trestného úseku čerpali dovolenku, a nemožno tiež opomenúť, že od 24. do 26. decembra sú dni pracovného pokoja a 1. január je štátnym sviatkom. Rozhodnutie vo veci ponechal na úvahe ústavného súdu.

9.4 Predseda krajského súdu vo svojom podaní zároveň uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

10. Ústavný súd zaslal sťažovateľovi vyjadrenia okresného súdu a krajského súdu a oznámil mu, že má možnosť v lehote 14 dní od doručenia výzvy ústavného súdu zaujať stanovisko k vyjadreniam okresného súdu a krajského súdu a v prípade, ak ústavnému súdu nebude v stanovenej lehote vyjadrenie sťažovateľa doručené, bude zastávať názor, že v danej veci sťažovateľ nepotrebuje k vyjadreniam okresného súdu a krajského súdu zaujímať žiadne stanovisko. Ústavnému súdu v stanovenej lehote a ani následne nebolo doručené žiadne stanovisko sťažovateľa k vyjadreniam okresného súdu a krajského súdu.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

16. Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania, ktorý prijal na ďalšie konanie, doručí ostatným účastníkom konania a zúčastnenej osobe s výzvou na vyjadrenie v lehote, ktorú určí.

17. Podľa § 58 ods. 1 písm. f) zákona o ústavnom súde sa ústne pojednávanie uskutočňuje v konaní o ústavnej sťažnosti. Podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania môže ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustiť, ak od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovateľom označené referenčné právne normy

18.1 Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

18.2 Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

19.1 Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

19.2 Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

IV.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

20. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru postupom okresného súdu pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 10. augusta 2018 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 78/2017 a postupom krajského v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Tos 160/2018 a sp. zn. 5 Tos 214/2018. Podľa názoru sťažovateľa k namietanému porušeniu označených práv napadnutým postupom okresného súdu, resp. krajského súdu malo dôjsť tým, že všeobecné súdy o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 10. augusta 2018 nerozhodli urýchlene, resp. bez meškania, keďže o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 10. augusta 2018 bolo právoplatne rozhodnuté až 3. januára 2019, t. j. až takmer po piatich mesiacoch od podania predmetnej žiadosti.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým postupom okresného súdu a krajského súdu pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby

21. Z čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorými sa zaručuje osobná sloboda, možno vyvodiť aj právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (III. ÚS 7/00, II. ÚS 642/2017, I. ÚS 299/2019).

22. Ústavný súd už vo svojej judikatúre k rozhodovaniu všeobecných súdov o väzbe obvineného/obžalovaného uviedol, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenia posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú týmto požiadavkám (III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatoval, že požiadavke, aby súd bezodkladne rozhodol o zákonnosti väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 126/05, III. ÚS 216/07, III. ÚS 147/2011, I. ÚS 299/2019).

23. Článok 5 ods. 4 dohovoru predstavuje *habeas corpus* ustanovenie dohovoru. Toto ustanovenie poskytuje zadržanej osobe právo aktívne sa domáhať súdneho preskúmania pozbavenia slobody [pozri rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) z 28. 10. 2003 vo veci Rakevich proti Rusku, sťažnosť č. 58973/00, bod 43].

24. Podľa judikatúry ESLP má mať väzba striktne obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „*speedily*“ a francúzsky výraz „*bref délai*“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Otázka rýchlosti rozhodovania sa musí posudzovať s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu (pozri rozsudok z 28. 11. 2000 vo veci Rehbock proti Slovinsku, sťažnosť č. 29462/95, bod 84).

25. Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť pozbavenia slobody, dáva týmto osobám právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (už citovaný Rehbock proti Slovinsku, bod 84; tiež I. ÚS 18/03). Vzhľadom na to, že „v stávke“ je osobná sloboda jednotlivca, zmluvný štát musí zabezpečiť, aby sa v konaní

postupovalo tak rýchlo, ako je to možné (pozri rozsudok Veľkej komory vo veci Khlaifia a ďalší proti Taliansku z 15. 12. 2016, sťažnosť č. 16483/12, bod 131).

26. Európsky súd pre ľudské práva už v súvislosti s rýchlou rozhodovaním o väzbe judikoval, že nadmerná pracovná záťaž sudcov a ani dovolenkové obdobie nemôžu ospravedlniť obdobia nečinnosti súdu (pozri rozsudok vo veci E. proti Nórsku z 29. 8. 1990, bod 66, rozsudok vo veci Bezicheri proti Taliansku z 25. 10. 1989, sťažnosť č. 11400/85, bod 25; tiež II. ÚS 642/2017).

27. Akékoľvek výnimky z požiadavky „rýchleho“ preskúmania vyplývajúce z čl. 5 ods. 4 dohovoru si vyžadujú striktný výklad (pozri rozsudok vo veci Lavrentiadis proti Grécku z 22. 9. 2015, sťažnosť č. 29896/13, bod 45).

28. Zo spisu okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 2 T 78/2017 a z prehľadu procesných úkonov, ktoré vo svojich vyjadreniach uviedli predsedníčka okresného súdu (bod 8.1) a predseda krajského súdu (body 9.1 a 9.2), vyplýva, že konanie o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 10. augusta 2018 trvalo na okresnom súde od 10. augusta 2018 do 12. septembra 2018, od 10. októbra 2018 do 13. novembra 2018 a od 23. novembra do 5. decembra 2018, teda celkovo 79 (!) dní.

Konanie o sťažnostiach proti rozhodnutiam okresného súdu, ktorými okresný súd opakovane rozhodoval o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 10. augusta 2018, trvalo na krajskom súde od 13. septembra 2018 do 9. októbra 2018, od 14. novembra 2018 do 22. novembra 2018 a od 6. decembra 2018 do 3. januára 2019, keď bolo definitívne právoplatne rozhodnuté o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 10. augusta 2018 (z obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že namietané porušenie svojich práv ohraničuje okamihom právoplatnosti rozhodnutia krajského súdu z 3. januára 2019, nie až okamihom, keď mu bolo toto rozhodnutie krajského súdu doručené), teda celkovo 65 (!) dní.

29. Ústavný súd konštatuje, že doba rozhodovania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 10. augusta 2018 predstavovala na okresnom súde

i na krajskom súde samostatne podstatne viac ako mesiac a celkovo takmer päť (!) mesiacov, čo už na prvý pohľad signalizuje neprimeranú dĺžku konania o väzbe.

30. Predsedníčka okresného súdu zastáva názor, že procesné úkony okresného súdu boli vykonané vždy bez zbytočného odkladu. Zároveň neuviedla, že by sa na predĺžení napadnutého konania podieľal sťažovateľ.

31. Predseda krajského súdu poukázal v súvislosti s dĺžkou napadnutého konania na krajskom súde na dlhodobú práceneschopnosť predsedu senátu, čerpanie dovoleniek a na viaceré dni pracovného pokoja, resp. na štátny sviatok. Zároveň nepoukázal na žiadnu skutočnosť, ktorú by pri vyhodnocovaní postupu krajského súdu bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľa.

32. V nadväznosti na túto argumentáciu dáva ústavný súd do pozornosti záväzky vyplývajúce pre Slovenskú republiku z dohovoru. Európsky súd pre ľudské práva konštantne judikuje, že zmluvné štáty si majú právny poriadok organizovať tak, aby konajúce súdy mohli naplniť rôzne požiadavky, ktoré z dohovoru vyplývajú. Je zodpovednosťou štátu a úlohou príslušných súdov zabezpečiť organizáciu práce tak, aby sa väzobné konanie viedlo čo najrýchlejšie (pozri rozsudok Veľkej komory vo veci Khlaifia a ďalší proti Taliansku z 15. 12. 2016, sťažnosť č. 16483/12, bod 131), a preto je ich úlohou prijať potrebné administratívne opatrenia na zabezpečenie rýchleho vybavenia naliehavých vecí, obzvlášť v prípadoch týkajúcich sa osobnej slobody jednotlivca, a to aj počas dovolenkového obdobia či napriek nadmernej pracovnej zaťažnosti sudcov (pozri už citované rozsudky E. proti Nórsku a Bezicheri proti Taliansku, tiež II. ÚS 642/2017, kde ústavný súd neakceptoval „mimoriadnu rodinnú udalosť“ ako relevantnú okolnosť, ktorá by mohla ospravedlniť celkové predĺženie väzobného konania).

33. Ústavný súd vo vzťahu k postupu okresného súdu v napadnutom konaní osobitne poukazuje na nesústredenú a neefektívnu činnosť okresného súdu, keďže krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tos 160/2018 z 27. septembra 2018 o sťažnosti podanej proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 T 78/2017 z 22. augusta rozhodol tak, že toto uznesenie okresného

súdu zrušil v celom rozsahu a uložil mu, aby vo veci znova konal a rozhodol. Krajský súd taktiež 23. novembra 2018 vrátil celý spisový materiál okresnému súdu ako predčasne predložený, keďže bolo potrebné zabezpečiť odôvodnenie sťažnosti, ktorú podala okresná prokuratúra proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 T 78/2017 zo 17. októbra 2018.

34. Vo vzťahu k napadnutému postupu krajského súdu ústavný súd konštatuje, že úlohou krajského súdu bolo zabezpečiť organizáciu práce tak, aby dlhodobá práceneschopnosť predsedu senátu zbytočne nepredlžovala napadnuté konanie. Ústavný súd akceptuje, že objektívnu okolnosť na strane sudcu (práceneschopnosť) nemožno vopred vylúčiť, avšak ak nastane, jej dôsledky nemôže znášať obvinený či obžalovaný (sťažovateľ). Riešenie takejto situácie spočíva v organizácii práce súdu a konkrétneho sudcu.

35. Ústavný súd zároveň poukazuje na to, že okresný súd ani krajský súd neidentifikovali predĺženie konania, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľa.

36. Uvedomujúc si záväzky Slovenskej republiky plynúce z dohovoru, ústavný súd konštatuje, že okresný súd a ani krajský súd svojím postupom v napadnutých konaniach nevyhoveli prísnyim požiadavkám na urýchlenosť väzobného konania vyplývajúcim z čl. 5 ods. 4 dohovoru, ako aj z čl. 17 ústavy.

37. Ústavný súd preto rozhodol, že okresný súd v napadnutom konaní a krajský súd v napadnutých konaniach porušili sťažovateľovo základné právo podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a jeho právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

38. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti zároveň žiadal, aby ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Tos 214/2018 z 3. januára 2019 a krajskému súdu prikázal, aby ho prepustil z väzby na slobodu.

Ústavný súd vo vzťahu k tejto žiadosti konštatuje, že za dôvod na prepustenie obvineného z väzby možno považovať takú situáciu, keď sa v trestnej veci riešenej väzobne nekoná zo strany orgánov činných v trestnom konaní s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. To znamená, že dôvodom na prepustenie z väzby sú prieťahy v konaní

vo veci samej, teda napríklad pomalý postup policajného vyšetrovania. Naproti tomu pomalé rozhodovanie o väzbe, resp. o jej ďalšom trvaní spravidla nie je dôvodom na zrušenie väzobného rozhodnutia všeobecného súdu a prepustenie obvineného z väzby. Výnimkou z tohto pravidla sú napríklad tie prípady, keď priamo zo zákona vyplýva lehota, v ktorej má byť o väzbe rozhodnuté (m. m. II. ÚS 80/2015, I. ÚS 288/2017).

Inak povedané, dĺžka konania o väzbe spravidla nie je dôvodom na zrušenie väzobného rozhodnutia všeobecného súdu a prepustenie obvineného z väzby.

Vzhľadom na uvedené nebolo možné vyhovieť žiadosti sťažovateľa, aby ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Tos 214/2018 z 3. januára 2019 a krajskému súdu prikázal, aby ho prepustil z väzby na slobodu (bod 2 výroku tohto nálezu).

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru napadnutým postupom okresného súdu a krajského súdu pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby

39. Ústavný súd sa osobitne vysporiadal aj so sťažovateľom formulovanou námietkou porušenia čl. 5 ods. 3 dohovoru v kontexte argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti a upriamuje pozornosť na ustálenú judikatúru ESLP, podľa ktorej je čl. 5 ods. 3 dohovoru aplikovateľný na situáciu prvotnej súdnej kontroly zákonnosti obmedzenia osobnej slobody nasledujúcej bezprostredne po „zatknutí“ (t. j. na prvotné rozhodovanie o vzatí do väzby). Na prípad sťažovateľa, u ktorého išlo o nasledujúcu previerku zákonnosti väzby – žiadosť sťažovateľa o prepustenie na slobodu a rozhodovanie o jeho ponechaní vo väzbe, teda aplikovateľné nie je (II. ÚS 81/2017).

Pretože neexistuje žiadna vecná súvislosť medzi napadnutým postupom okresného súdu aj krajského súdu a namietaným porušením čl. 5 ods. 3 dohovoru, nebolo možné dospieť k záveru o porušení práva sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru, a preto ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti nevyhovел (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania

40. Vzhľadom na možnosť (a nie povinnosť) v prípade úspechu ústavnej sťažnosti priznať sťažovateľovi aj primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde], pričom však sťažovateľ o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nepožiadala, ústavný súd o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi nerozhodoval.

41. Obdobne vzhľadom na možnosť (a nie povinnosť) v odôvodnených prípadoch uložiť podľa výsledku konania niektorému účastníkovi konania pred ústavným súdom, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi jeho trovy (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde), ako aj s prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľ si úhradu žiadnych trov konania nenárokoval, ústavný súd o priznaní úhrady trov konania sťažovateľovi ani nerozhodoval.

42. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2019

Jana Laššáková
predsedníčka senátu